

GOSPODARKA PRZESTRZENNA – I STOPIEŃ, 1 SEM.

sem. zimowy 2012/13 – piątek 12.15-14.00, aula A

HISTORIA URBANISTYKI

(wykład)

30 godz. (wykład 2 godz./ tyg.)

KOORDYNATOR:

dr inż. arch. Dorota Gawryluk

Prowadzący wykłady:

dr inż. arch. Dorota Gawryluk

Ogólny zakres tematyczny wykładów:

1. Miasta starożytnego Egiptu, Mezopotamii, Persji.
2. Miasta starożytnej Grecji.
3. Grecja hellenistyczna, miasta starożytnego Rzymu.
4. Miasta średniowieczne.
5. Zamki średniowieczne, wyprawy krzyżowe.
6. Kolokwium połowkowe
7. Miasta renesansowe, plany teoretyczne.
8. Miasta barokowe.
9. Barokowe założenia pałacowo-parkowe.
10. Miasta doby neoklasycyzmu.
11. Miasta przemysłowe.
12. Miasta amerykańskie.
13. Miasta początku XX w.
14. Kolokwium końcowe- egzamin „0”
15. wpisy

Szczegółowy zakres tematyczny wykładów:

1. Czynniki urbanistyczne wg T. Tołwińskiego: warunki przyrodzone, czynnik gospodarczy, warowność, komunikacja, obyczaj i prawo, kompozycja urbanistyczna. Miasta starożytnego Egiptu, (st. Państwo- kompleksy piramid Dzosefa; śr. Państwo- El-Lahun, kahun, Karnak; N. Państwo – Deir el Medina, Tell el Amarna –zach. Teby; osady rzemieślników i robotników pracujących przy budowie piramid i świątyń) ,
2. Miasta Mezopotamii (Ur Sumerowie; Asyria- Niniwa, „Assur, Durszarukin- Chorsabat ; Babilon - Babilon) Persji (Persepolis, Suza).
3. Miasta starożytnej Grecji. Pojęcie polis i agory. Okres archaiczny, egejski (Knossos, Mykeny, Tyryns), klasyczny (Milet – Hippodamos, Priene, Ateny klasyczne – akropol Peryklesa)
4. Grecja hellenistyczna (Aleksandria, Faros, Pergamon). Miasta starożytnego Rzymu, fora rzymskie (Forum Romanum, Cezara, Augusta, Pacis, Nerwy, Trajana) , pojęcie „oboza rzymskiego”, Pompeje.
5. Miasta średniowieczne. Typowe plany urbanistyczne średniowieczne wg T. Tołwińskiego: jednoosiowy, dwuosiowy, szachownicowy. Schematyczny plan miasteczka średniowiecznego założonego na prawie magdeburskim. Charakterystyka

ogólna. Pojęcie budowy na „surowym korzeniu”. Grupa miast o prymitywnej budowie i organizacji. Miasta budowane pod wpływem czynnika kompozycji urbanistycznej, organizacji i prawa. Włoskie miasta średniowieczne: Orvieto, Asyż, Perugia, San Gimignano

6. Miasta średniowieczne Francji: Carcassone, Mont Saint Michele, Montauban Aigues Mortes (wyprawy krzyżowe), Arles, St. Denis.
7. Miasta średniowieczne c.d. Szwajcaria: Genewa, Zurych, Berno, Fryburg. Niemcy: Kolonia, Akwizgran, Erfurt, Villingen, Lubeka. Czechy – Praga.
8. Grody polskie do XIII w.
9. Miasta Kazimierza Wielkiego – Małopolska. Kraków.
10. Miasta śląskie – Wrocław, Trzebnica, Lwówek Śląski, Środa Śląska, Złotoryja, Strzelin, Wołów, Świdnica, Żory, Brzeg.
11. Pomorze. Chełmno, Chełm, miasta krzyżackie: Gniew, Elbląg, Toruń, Malbork; Gdańsk.
12. Wielkopolska. Gniezno, Poznań, Kalisz, Krobica, Kórnik, Pyzdry, Środa. Typy rynków miejskich w Wielkopolsce.
13. Mazowsze. Płock, Pułtusk, Warszawa :Stare i Nowe Miasto, Ciechanów.
14. Miasta renesansowe (Siena, Wenecja, Florencja, Rzym- Plac della rotonda, pl. S. Maria in Trastevere, Piazza Navona, pl. Kolonna i Monte Citorio, Pl. Della Minerva, znaczenie urbanistyczne pomników (Padwa, Wenecja, Florencja), studia i projekty teoretyczne.
15. Renesans w Polsce - Zamość, Żółkiew.
16. Miasta barokowe. Barok rzymski :Plac Kapitolu, P. del Poppolo, Piazza Farneze, Plac św. Piotra, Piazza di Spagne
17. Francja w wieku XVII i XVIII. Nancy, Paryż (Place Royale (des Vosges), place des Victoires, Place Concorde (Zgody), Place Vendome, Rozbudowa Luwru, Wersal.
18. Polskie miasta barokowe – założenia pałacowo-ogrodowe.
19. Warszawa w XVIII w- oś saska, zamek Ujazdowski + Łazienki założenie stanisławowskie, (zmiany na Krakowskim Przedmieściu, plac Trzech Krzyży)
20. Choroszcz, Supraśl, Zabłudów, Tykocin.
21. Miasta arabskie na przykładzie Bagdadu i Isfahanu. Dom arabski.
22. Rosja. Kreml, monastery. (Nowogród Wielki, Psków, Suzdał., Zagorsk, Rostow, Kijów, Moskwa). Petersburg.
23. Miasta doby neoklasycyzmu. Anglia - Edynburg, Bath, Londyn po 1666 r. – wybrane place. Niemcy Freudenstadt, Karlsruhe ,Rosja – Twier, Francja –Paryż, wielka oś paryska; Anglia – Bath, Edynburg, Włochy – Rzym P. del Poppolo).

24. Polskie miasta przemysłowe XIX w. – Zgierz, Częstochowa, Poddębice, Dąbie, Nietulisk, Białogon, Sielcia Wielka, Dąbrowa Górnicza, Konstantynów.
25. Białystok. Rynek, założenie pałacowo-parkowe – rozwój przestrzenny miasta w XVIII
26. Działalność Hausmanna – przebudowa Paryża poł. XIX w. Miasta przemysłowe.
27. Miasta amerykańskie. Boston, Baltimore, Philadelphia, Detroit, Chicago, Nowy Jork
5. Ostrowski W. „Wprowadzenie do historii budowy miast. Ludzie i środowisko” WPW Warszawa 2001
6. Sawczuk H. „Historia budowy miast” Białystok 1991
7. Sztuka Świata, T. I – X, Warszawa 1996;
8. Tołwiński T. „Urbanistyka” t.1. Warszawa 1939
9. Tołwiński T. Urbanistyka, T. 2, Warszawa 1948
10. Wejchert K. „Miasteczka polskie jako zagadnienie urbanistyczne” Warszawa 1947
11. Wróbel T. „Zarys historii budowy miast”, Wrocław – Kraków 1971;
12. „Zabytki urbanistyki i architektury w Polsce” t.1, praca zbiorowa pod redakcją W. Zina, Arkady W-wa 1986

RYGORY ZALICZENIA PRZEDMIOTU:

- udział w zajęciach
- zaliczenie kolokwium „połówkowego” – z zakresu teoretycznych pojęć omawianych na wykładach , w okolicach połowy semestru – termin zostanie ustalony ze studentami na wykładzie
- przygotowanie i obrona pracy pisemnej z zakresu modernizacji przestrzeni publicznych w miastach.
- Student przygotowuje pracę na temat historycznego śródmieścia lub centrum funkcjonalnego trzech miast wybranych przez prowadzącego przedmiot. Student analizuje historię części miast na podstawie materiałów źródłowych (historycznych planów miast, panoram, wedyt czy widoków) i literatury tematu. Konfrontuje je ze stanem aktualnym (na podstawie współczesnych planów i widoków miast – głównie źródła internetowe i czasopisma branżowe). Zadaniem studenta jest wykazanie umiejętności określenia zachowanych wartości kulturowych (historycznych) w przestrzeni historycznego centrum oraz wskazanie możliwości działań (modernizacji) w tej przestrzeni z zachowaniem jej wartości historycznej.

program opracowała: dr inż.. arch. Dorota Gawryluk

OCENA KOŃCOWA Z PRZEDMIOTU:

Ocena końcowa z przedmiotu zostanie określona na podstawie oceny uzyskanej za kolokwium, pracę pisemną i jej obronę.

Ocena końcowa z przedmiotu może być podwyższona o pół stopnia na wniosek prowadzącego zajęcia.

Osoby, które uzyskają jako ocenę końcową 2,5 mogą ubiegać się o ustalenie zasad poprawy tej oceny.

LITERATURA:

1. Basista A. „Betonowe dziedzictwo”, Warszawa 2001;
2. Bielecki Cz. „Gra w miasto”, Warszawa 1996;
3. Krassowski W. „Dzieje budownictwa i architektury na ziemiach polskich”, Arkady Warszawa 1989, t. 1-4
4. „Miasta polskie w tysiącleciu” t.1,2